

1 תנו רבנן - the Machlokes whether מצה can be used for מצה in ירושלים records ברייתא - תנו רבנן
 מצה. מצה may not be used for מצה in ירושלים says ר' יוסי הגלילי.
 This is derived from the phrase לחם עוני - which is written with the letter Ayin, but has the same pronunciation as לחם אוני - written with an Alef, to teach that מצה must be something that may be eaten באיניות, whereas לחם עוני may not be eaten באיניות - in a state of grief - as it says;
 לא אכלתי באוני ממנו.
 מצה may be used for מצה says ר' עקיבא.
 This is derived from מצות מצות - מצות מצות ריבה.
 The Torah repeats the word מצות several times to include מצה.

1 תנו רבנן

מחלוקת whether מצה can be used for מצה in ירושלים

ר' עקיבא May be used	ר' יוסי הגלילי May Not be used
מצות מצות ריבה	מצה לחם עוני לא אכלתי באוני ממנו May not be eaten באיניות

2 לחם עוני derives two other Halachos from the phrase: From the fact that it is written in the Torah without a Vav, which can also be read as לחם עני - A poor man's bread, we learn - פרט לעיסה שנילושה בין ושמן ודבש - One cannot fulfill the Mitzvah with מצה עשירה that was made with wine, oil, or honey.
 From the fact that it is read with a Vav לחם עוני - we Darshen לחם שעונין עליו דברים הרבה - As Rashi says; שגומרים עליו את ההלל ואומרים עליו הגדה - We recite Hallel and the Haggadah over the מצה.

2 ר' עקיבא

לחם עני

WRITTEN: עני Poor

READ: עני

פרט לעיסה שנילושה בין ושמן ודבש

לחם שעונין עליו דברים הרבה

שגומרים עליו את ההלל ואומרים עליו הגדה

3 The Gemara cites a Braisa which quotes a 3-way Machlokes regarding עיסה שנילושה בין ושמן ודבש. The fact is that dough made with wine, oil, or honey rises very quickly, much faster than when made with water. Therefore, - If one made such dough on Pesach he must burn it right away - Obviously not on Yom Tov, but on חול המועד. רבן גמליאל holds that it rises so quickly that it's practically impossible to bake it fast enough, and it is certainly פסח.
 It may be eaten. The Chachamim agree that לחם עני - one should not make such dough, but if he did, it may be eaten רבי עקיבא holds that one may make such dough לכתחלה.
 The Gemara points out that this is in no way a contradiction of that which רבי עקיבא said earlier regarding מצה עשירה, because ר' אקיבא only said that one cannot be מצה on the first night of פסח with מצה עשירה, but it may be eaten all Yom Tov. Similarly, ר' יהושע asked his children to knead with milk on פסח, but not on the first night.

3 עיסה שנילושה בין ושמן ודבש

כריתות:

רבי עקיבא Make it לכתחלה	חכמים יאכל לכתחלה אין לשון	רבן גמליאל ישרף מיד
-----------------------------	-------------------------------	------------------------

הא ביום ראשון ביום שני
May be eaten Not Kasher the mitzvah of מצה

ר' יהושע asked his children to make him מצה kneaded with milk but not on the first night



4 In light of the איסור to make Milchig bread, there are two explanations to this story:
 Either, it was not made with milk, but with honey -
 Or, כעין תורא שרי - when the bread is made in small quantities like the size of an ox's eye, it is מותר to make it Milchig.

4

?

It's אסור to make Milchig bread?

1

It was made with
Honey

2

כעין תורא שרי
The size of an Ox's Eye

5 The above ברייתא concludes
 ושון שאין לשין את העיסה בפושרין -
 All agree that one may not knead dough for מצה with lukewarm water.

The גמרא asks
 מאי שנא ממנחות - why does the משנה say;
 כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמצו -
 that קרבנות מנחה, which also must not be חמוץ, may be kneaded with warm water?

5

The above ברייתא concludes:

ושון שאין לשין את העיסה בפושרין
Lukewarm Water

?

מאי שנא ממנחות?

מנחה
כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמצו

6 The גמרא answers:
 אם אמרו בזריזין יאמרו בשאין זריזין -
 Since the kneading of the קרבנות מנחה is done in the בית המקדש, even if not always by כהנים, we can be confident that they will be extra careful to make sure it does not become חמוץ. Regular Matzah on Pesach is made by everybody.

We do not allow לתיתה - soaking the grain of a קרבן מנחה,

6

אם אמרו בזריזין יאמרו בשאין זריזין

In the בית המקדש they will be extra careful it does not become חמוץ

?

We do not allow לתיתה
Soaking the grain of a קרבן מנחה?

7 because
 אינה בזריזין ולא במקום זריזין -
 it is done neither by the הנהנים, nor in the המקדש בית.
 We allow קרבן ציבור of the העומר, because it is a
 and overseen by בית דין דיין.

7
 אינה בזריזין
 ולא במקום זריזין
 Neither by הנהנים, nor in the המקדש בית.
 We allow קרבן ציבור of the העומר
 because it is a
 overseen by בית דין דיין.

8 The מצה made from grain of ביכורים now moves on to discuss
 ביכורים:
 First, the ברייתא records a מחלוקת how we know that one
 cannot fulfill the Mitzvah on the first night of פסח with מצה
 that was made from ביכורים:
 ביכורים ר' יוסי הגלילי learns this הלכה from the פסוק that says;
 which strongly implies that מצה has
 to be made from something that may be eaten anywhere, and
 since ביכורים must be eaten in ירושלים, it cannot be used for
 מצה.
 ר' עקיבא initially holds that it is due to the connection
 between מצה and מרור. Just like מרור cannot be ביכורים,
 because none of the seven מינים that ארץ ישראל is praised with,
 can be used for מרור, so too מצה cannot be made from ביכורים.
 Ultimately, though ר"ע retracts and agrees with ר' יוסי הגלילי.

8 ביכורים made from Grain of מצה
 ברייתא:
 One CANNOT fulfill the Mitzvah with
 מצה made from
 Grain of ביכורים
 SOURCE:
 רבי עקיבא Initially Like מרור cannot be ביכורים
 ר' יוסי הגלילי בכל מושבותיכם תאכלו מצות Eaten anywhere
 Ultimately Agrees with ר' יוסי הגלילי

9 Second, the ברייתא rules that one can be יוצא the Mitzvah with
 מצה made from שני מעשר, and derives it from ריבה מצות מצות -
 the fact that the תורה uses the word מצות several times, even
 though מעשר שני, like ביכורים, may only be eaten in ירושלים.

9 ברייתא:
 One CAN fulfill the Mitzvah with
 מצה made from
 מעשר שני
 SOURCE:
 מצות מצות ריבה
 Although only eaten in ירושלים

10 ומה ראית לרבות מעשר שני ולהוציא ביכורים –
 The Gemara asks; what made us decide to use מצות מצות ריבה to allow מעשר שני, while מצות מצות ריבה excludes בכל מושבותיכם ביכורים?
 Perhaps we should say the opposite - include ביכורים, and exclude מעשר שני?
 After all, they are similar in that neither may be eaten outside of ירושלים?

 The Gemara answers that according to ר' אלעזר, there is a possible circumstance in which מעשר שני can be eaten outside of ירושלים. If מעשר שני becomes טמא it may not be eaten, but it can be redeemed in ירושלים - and once the קדושה was transferred to the money, the food may be eaten even outside of ירושלים.
 However, ביכורים can never be eaten outside of ירושלים.

10

ומה ראית
לרבות מעשר שני ולהוציא ביכורים

בכל מושבותיכם

מצות מצות ריבה

It's possible for מעשר שני to be eaten outside of ירושלים
 מצות מצות ריבה
 טמא מצות ריבה
 It may not be eaten but it can be redeemed

 However...
 and then may be eaten outside of ירושלים
 בכל מושבותיכם

ביכורים can never be eaten outside of ירושלים

11 The Gemara explains that ר' יוסי הגלילי did not use the term לחם to disqualify ביכורים - as he did in the beginning of this Daf to disqualify מעשר שני - because he holds like רבי שמעון that an אונן may eat ביכורים.

11

ר' יוסי הגלילי did not use...
לחם עניי אונן
 מצדה:

מעשר שני: **אונן** ביכורים:

May not be eaten באונן

Only something that may be eaten באונן

May be eaten באונן {רבי שמעון}

12 The Gemara explains the Machlokes:
 The רבנן hold that an אונן is אסור to eat ביכורים, because the תורה mentions it together with מעשר שני which an אונן may not eat. רבי שמעון holds an אונן is מותר to eat ביכורים, because the תורה calls it תרומה, and an אונן may eat תרומה.
 The fact that the תורה says ושמחת בכל הטוב in the context of ביכורים does not teach that ביכורים have to be eaten when an individual is happy, excluding an אונן, but that ביכורים are eaten at a time in the calendar of שמחה, specifically between שבועות and סוכות, which is the time of the harvest.

12

מחלוקת:

רבנן אונן is אסור ביכורים	רבי שמעון אונן is מותר ביכורים
Mentioned together with מצות ריבה	Called תרומה

ושמחת בכל הטוב
 Eaten at a TIME of שמחה Between סוכות and שבועות

- 13 The דף concludes with a ברייתא that learns a different הלכה from the phrase לחם עני:
 - תנו רבנן לחם עני פרט לחלוט ולאשישא teaches that מצה cannot be made in a very rich way, like scalded bread or a very large loaf. However, it does not have to be coarse either, because the words מצות מצות teach שלמה של שלמה - we can have מצות of a quality that would be fit for המלך שלמה.

13

בריייתא:

מצות מצות	לחם עני
<i>It does not have to be coarse:</i>	פרט לחלוט ולאשישא
אפילו כמצות של שלמה	Scalded bread
	Very large loaf